

BARKODI

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
 MINISTRIA E ARSIMIT
 DHE SPORTIT
 QENDRA E SHËRBIMEVE ARSIMORE

MODEL TESTI I MATURËS SHTETËRORE 2024

Lënda: **EKONOMI**

Udhëzime për maturantin/kandidatin

Testi përmban gjithsej **60 pikë**.

Koha për zhvillimin e pyetjeve të testit është **2 orë e 30 minuta**.

Testi ka **20 pyetje me zgjedhje (alternativa)** dhe pyetjet e tjera janë me zhvillim dhe arsytim.

Pikët për secilën pyetje janë dhënë përbri saj.

Për përdorim nga komisioni i vlerësimit

Kërkesa	1	2	3	4	5	6	7
Pikët							
Kërkesa	8	9	10	11	12	13	14
Pikët							
Kërkesa	15	16	17	18	19	20	21
Pikët							
Kërkesa	22	23	24	25	26	27	28
Pikët							
Kërkesa	29	30	31	32	33		
Pikët							

Totali i pikëve

KOMISIONI I VLERËSIMIT

1.....Anëtar

2.....Anëtar

1. Supozojmë se tabela e mëposhtme paraqet kufirin e mundësive të prodhimit për një vend të caktuar.

Mundësitë	Grurë (ton)	Veshje (mijë)
A	0	30
B	1	28
C	2	24
D	3	18
E	4	10
F	5	0

Sa është kosto oportune kur kalojmë nga kombinimi B në C?

1 pikë

- A) 2 njësi grurë
- B) 4 njësi veshje
- C) 24 njësi veshje
- D) 28 njësi veshje

2. Cili prej formulimeve të mëposhtme është i saktë ekonomikisht?

1 pikë

- A) Çmimi nuk luan rol informues në ekonominë e tregut.
- B) Kosto oportune është vlera e të gjitha alternativave të sakrifikuara.
- C) E drejta e pronës private është tipar për sistemin e ekonomisë së planifikuar.
- D) Studimi i normës së papunësisë dhe inflacionit janë probleme makroekonomike.

3. Supozojmë se jemi në tregun e makinave (me karburant) dhe çmimi i karburantit rritet ndjeshëm. Bazuar në këto të dhëna cila prej alternativave është e saktë?

1 pikë

- A) Oferta e makinave do të rritet.
- B) Kërkesa për makina do të ulet.
- C) Kërkesa për makina do të rritet.
- D) Makina dhe karburanti janë mallra zëvendësues.

4. Nëse qeveria rrit masën e subvencionit për shpenzimet e fermerëve për blerjen e farërave në prodhimin e drithërave atëherë brenda vendit:

1 pikë

- A) oferta e drithërave do të ulet.
- B) oferta e drithërave do të rritet.
- C) kërkesa e drithërave do të ulet.
- D) kërkesa e drithërave do të rritet.

5. Nëse një shitës si pasojë e rritjes së nivelit të çmimit të produktit me 10% rriti sasinë e ofruar në treg me 20%, në këtë rast themi:

1 pikë

- A) $E_s=2$ dhe oferta është elastike.
- B) $E_s=2$ dhe oferta është joelastike.
- C) $E_s=0.5$ dhe oferta është elastike.
- D) $E_s=0.2$ dhe oferta është joelastike.

6. Gjatë muajve të verës kërkesa për shërbime akomodimi në hotel u rrit ndjeshëm, por oferta nuk ndryshoi. Në këto kushte do të kemi:

1 pikë

- A) zhvendosje të lakores së ofertës majtas lartë dhe rritje të çmimit.
- B) zhvendosje të lakores së kërkesës majtas lartë dhe rritje të çmimit.
- C) zhvendosje të lakores së ofertës djathtas poshtë dhe ulje të çmimit.
- D) zhvendosje të lakores së kërkesës djathtas lartë dhe rritje të çmimit.

7. Cila nga format e investimit të mëposhtëm është më likuide? **1 pikë**

- A) Investimi në aksione.
- B) Investimi në obligacione.
- C) Investimi në pasuri të paluajjtshme.
- D) Investimi në depozitë bankare pa afat.

8. Greisi punon në kompaninë "ABC " dhe merr një pagë prej 120.000lekë. Ajo zotëron një apartament me vlerë 8.000.000 lekë dhe investoi në bono thesari këtë vit nga të cilat mori 25.000 lekë në formë interesi. Sa janë të ardhurat nga pasuria e Greisit për këtë vit? **1 pikë**

- A) 25000 lekë
- B) 120000 lekë
- C) 100000 lekë
- D) 8000000 lekë

9. Cila prej llogarive të mëposhtme nuk është llogari e pasqyrës së të ardhurave dhe shpenzimeve? **1 pikë**

- A) Kapitali i pronarit.
- B) Shpenzime page.
- C) Të ardhurat nga shitjet.
- D) Shpenzime mirëmbajtjeje.

10. Tabela e mëposhtme tregon të dhëna mbi bilancin e firmës X. Vlera neto e firmës nuk është e plotësuar. Duke ditur barazimin kontabël, cila prej alternativave përfaqëson vlerën e saktë neto të firmës? **1 pikë**

Aktivet		Pasivet	
Arka	15 000	Llogari të pagueshme	12 000
Llogaritë e arkëtueshme	30 000	Letra tregtare	23 000
Inventare	5 000	Detyrime korente gjithsej	35 000
Totali i aktiveve korente	50 000	Borxh afatgjatë	15 000
Aktivet e qëndrueshme	30 000	Vlera neto e firmës	xxx

- A) 3000 lekë
- B) 20000 lekë
- C) 25000 lekë
- D) 30000 lekë

11. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit kontrollon dhe ndëshkon disa subjekte për mungesë etiketimi dhe dokumentacioni për disa produkte. Cilin rol përmbush shteti në këtë rast? **1 pikë**

- A) Stabilizimi i ekonomisë.
- B) Ruajtja e konkurrencës.
- C) Mbrojtja e konsumatorëve.
- D) Rishpërndarja e të ardhurave.

12. Në buxhetin e qeverisë për vitin 2024 u planifikua të rriten pagat e disa kategorive punonjësish si mësues, polic, mjek etj. Në këtë situatë kemi të bëjmë me rritje të: **1 pikë**

- A) pagës minimale.
- B) pagës maksimale.
- C) shpenzimeve korente.
- D) shpenzimeve kapitale.

- 13. Cili nga rastet e mëposhtme përfshihet në llogaritjen e GDP-së? 1 pikë**
- A) Vlera e një mobilje te re të tregtuar.
  - B) Vlera e mallrave të prodhuara nga ekonomitë ilegale.
  - C) Mësimi i pianos që Ema mori në shtëpi nga motra e saj.
  - D) Bursa e studimit e dhënë ndaj studentëve më rezultate të larta.
- 14. Punëzënie e plotë nuk do të thotë që norma e papunësisë është zero. Cilat janë dy format e papunësisë që janë të pashmangshme dhe përfaqësojnë papunësinë natyrore? 1 pikë**
- A) Papunësia friksional dhe ciklike.
  - B) Papunësia ciklike dhe sezonale.
  - C) Papunësia strukturore dhe ciklike.
  - D) Papunësia friksionale dhe strukturore.
- 15. Në Gjermani gjatë vitit 1923 niveli i çmimeve u rrit në 1.300.000.000.000 herë. Në këtë situatë kemi të bëjmë me: 1 pikë**
- A) deflacion.
  - B) hiperinflacion.
  - C) inflacion galopant.
  - D) inflacion i moderuar.
- 16. Vjosa sapo është diplomuar në degën e ekonomisë dhe ka lënë takim me një kompani të telefonisë celulare për interviste pune. Në cilën formë papunësie bën pjesë Vjosa, derisa të punësohet? 1 pikë**
- A) Papunësi ciklike.
  - B) Papunësi sezonale.
  - C) Papunësi friksionale.
  - D) Papunësi strukturore.
- 17. Vendet me nivel të ulët të prodhimit duhet të mbrojnë dhe inkurajojnë prodhimet vendase nga konkurrenca e huaj. Cili prej veprimeve të mëposhtme NUK shërben si barrierë tregtare në mbrojtje të prodhimit vendas: 1 pikë**
- A) vendosja e embargove.
  - B) heqja e kuotave doganore.
  - C) vendosja e tarifave doganore.
  - D) rritja e subvencioneve për prodhimet vendase.
- 18. Përgjegjësia sociale përkufizohet si detyrimi i një biznesi për të: 1 pikë**
- A) mbrojtur mjedisin.
  - B) dhuruar fonde për shtresat në nevojë.
  - C) bërë vepra të mira për punonjësit dhe në shoqëri.
  - D) maksimizuar efektet pozitive dhe minimizuar efektet negative të vendimeve.
- 19. Cila prej alternativave të mëposhtme përfaqëson zhvillimin e produktit në një sipërmarrje? 1 pikë**
- A) Përmirësimi i një produkti ekzistues.
  - B) Vetëm krijimi i një produkti të ri, por jo përmirësimin e tij.
  - C) Vetëm krijimi i një shërbimi të ri, por jo përmirësimin e tij.
  - D) Krijimi i një produkti apo shërbimi të ri ose përmirësim i një produkti apo shërbimi ekzistues.
- 20. Buxheti personal përkufizohet si: 1 pikë**
- A) plan financiar mbi të ardhurat dhe fitimet e periudhës pasardhëse.
  - B) plan financiar mbi kostot dhe shpenzimet e periudhës pasardhëse.
  - C) regjistrim real i të ardhurave dhe shpenzimeve të periudhës aktuale.
  - D) plan financiar mbi të ardhurat dhe shpenzimet e periudhës pasardhëse.

21. Më 1976 Shqipëria sanksionoi në Kushtetutën e re eliminimin e pronësisë private mbi tokën dhe transformimin e saj në pronë shtetërore. **2 pikë**

Cili sistem ekonomik ekzistonte në Shqipëri në atë kohë?

Kush i kthente përgjigje tre pyetjeve bazë të ekonomisë në atë kohë?

---

22. Tabela e mëposhtme paraqet kërkesën dhe ofertën për printera te markës XX në një pikë shitje.

Çmimi (në euro)	Sasia e kërkuar (copë)	Sasia e ofruar (copë)
320	550	100
340	500	200
360	450	300
380	400	400
400	350	500
420	300	600

Bazuar në këto të dhëna:

4 pikë

Përcaktoni çmimin ekuilibër.

Përcaktoni sasinë ekuilibër.

Si pasojë e uljes së çmimit të markave të tjera të printerave sasia e kërkuar e markës XX u ul me 150 copë për çdo nivel çmimi. Përcaktoni në këtë rast çmimin e ri ekuilibër?

Paraqisni situatën grafikiisht.

---

23. Një institucion i arsimit privat rriti tarifën e arsimit nga 200.000 lekë për nxënës në 220.000. Si pasojë numri i nxënësve që kërkuar për t'u regjistruar për vitin e ri shkollor ndryshoi nga 280 një vit më parë në 240 këtë vit.

Në bazë të këtyre të dhënave:

3 pikë

Llogarisni përqindjen e ndryshimit të sasisë së kërkuar.

Llogarisni elasticitetin e kërkesës në lidhje me çmimin në këtë situatë.

Bazuar në vlerën e elasticitetit, çfarë mund të themi për kërkesën në këtë rast?

---

24. Andi dhe Iliri sapo kanë marrë licensën si avokatë dhe po mendojnë të hapin një zyrë të përbashkët në formë bashkëpronësie. Evidentoni dy avantazhe dhe një të metë për këtë formë biznesi.

3 pikë

Avantazh _____

Avantazh _____

E metë _____

25. Një kompani që vepron në fushën e prodhimit të tekstileve me cilësi të lartë, konkretisht këmisha për meshkuj, llogarit që kostot e saj fikse gjatë një muaji ishin në vlerën 1.000.000 lekë. Kosto e materialeve të tjera të ndryshueshme si shpenzimet për copat, fuqinë punëtore, energjinë elektrike etj., për njësi produkti (AVC) shkonin në vlerën 3000 lekë. Kompania gjatë një muaji prodhoi 500 këmisha.

4 pikë

Llogarisni koston fikse mesatare për këtë produkt.

Llogarisni koston totale të ndryshueshme.

Llogarisni koston totale mesatare (koston për njësi) për këtë produkt?

Në kushte të tjera të pandryshueshme nëse firma do të prodhonte 400 këmisha në muaj, sa do të ishte kosto për njësi e produktit?

26. Tabela e mëposhtme pasqyron sasinë e prodhimit, koston totale dhe çmimin për çdo nivel prodhimi të një firme. Firma shet produktin me çmimin 10 lekë/njësi.

Sasia (Q)	0	1	2	3	4	5	6	7
Çmimi (P)	10	10	10	10	10	10	10	10
Kosto totale (TC)	12	27	40	52	59	68	78	93

3 pikë

Në cilën strukturë tregu vepron firma?

Ç' sasi produkti duhet të prodhohë firma për të maksimizuar fitimin?

Llogarisni fitimin ose humbjen për nivelin e sasisë fitim maksimizuese.

---

27. Emigracioni i shqiptarëve në Greqi gjatë periudhës postkomuniste u rrit shumë. Një pjesë e madhe e të emigruarve u punësuan në sektorin e bujqësisë. Në kushte të tjera të pandryshueshme:

3 pikë

Çfarë ndodhi me ofertën e punës në sektorin e bujqësisë në Greqi?

Përcaktoni si ndryshoi niveli i pagave në po këtë treg në Greqi.

Paraqisni grafikisht ndryshimin në tregun e punës në sektorin e bujqësisë në Greqi.

28. Ema i ka të ardhurat mujore 100.000 lekë ndërsa Edlira 80.000 lekë. Të dyja paguajnë taksë pasurie respektivisht 5000 lekë dhe 4000 lekë. Bazuar në këto të dhëna:

3 pikë

Llogarisni sa është norma e taksës së pasurisë e shprehur në përqindje kundrejt të ardhurave për Emën.

Llogarisni sa është masa e taksës së pasurisë e shprehur në përqindje kundrejt të ardhurave për Edlirën.

Me çfarë takse kemi të bëjmë në këtë rast proporcionale, progresive apo regressive?

---

29. Paraja elektronike në formën e llogarive bankare dhe kartave po zëvendëson gjithnjë e më shumë paranë monedhë e kartëmonedhë. Përcaktoni tre funksione që kryen kjo formë paraje.

3 pikë

1) _____

2) _____

3) _____

30. Një nga metodat më të përdorura për llogaritjen e produktit të brendshëm bruto është metoda e shpenzimeve. Listoni tre elementë që marrin pjesë në llogaritjen e GDP-së me metodën e shpenzimeve, përveç vlerave të shpenzimeve qeveritare (G):

3 pikë

1) _____

2) _____

3) _____

---

31. Në mars 2022 norma bazë e interesit e caktuar nga Banka e Shqipërisë ishte në masën 1%. Banka e Shqipërisë rriti gradualisht normën bazë të interesit dhe në Dhjetor 2023 norma arriti shifrën 3.25%. Bazuar në këto të dhëna zyrtare nga Banka e Shqipërisë, argumentoni: **3 pikë**

Me cilën politikë stabilizuese kemi të bëjmë në këtë situatë?

Cilin objektiv makroekonomik kërkon të arrijë Banka e Shqipërisë në këtë rast?

Çfarë efekti mund të ketë në prodhimin e brendshëm bruto (GDP) ky veprim i Bankës së Shqipërisë?

---

32. Aida sapo është punësuar në departamentin e marketingut në një kompani farmaceutike. Listoni tri aftësi të rëndësishme që do ta ndihmojnë atë për të pasur sukses në punë dhe për të ndërtuar marrëdhënie bashkëpunimi me të tjerët. **3 pikë**

1) _____

2) _____

3) _____

33. Pas disa vitesh punë si menaxher shitjesh Sokoli ka vendosur të ketë sipërmarrjen e tij private. Sugjerojini Sokolit tre elementë të një biznesi të suksesshëm. **3 pikë**

1) _____

2) _____

3) _____